

LUX

3 FILMI
24 JEZIKOV
28 DRŽAV

FILM

DAYS

MUSTANG

Deniz Gamze Ergüven
Francija, Nemčija, Turčija, Katar

MUSTANG

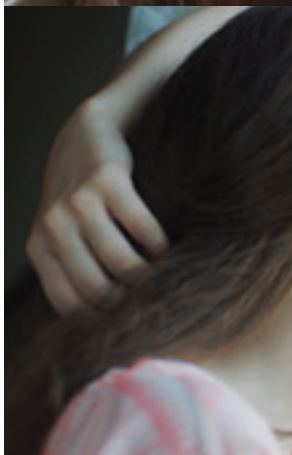
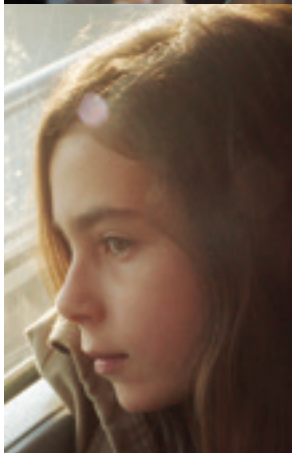
DENIZ GAMZE ERGÜVEN

Začelo se je poletje. Pet sester – Lale, Nur, Ece, Selma in Sonay – je med seboj povezanih kot prsti ene roke. V vasi na severu Turčije se na poti iz šole s fanti zapletejo v nedolžno igro. Ker naj bi bila njihova igra razuzdana, izbruhne škandal z nepričakovanimi posledicami. Družinska hiša se vse bolj spreminja v zapor, šolski pouk zamenja učenje gospodinjstskih opravil in začne se dogovarjanje porok. Vseh pet sester vodi želja po svobodi, zato zavračajo vsiljene omejitve.

KONTEKST: LAIČNOST, PATRIARHAT, ENAKOST, TEŽAVNO SOBIVANJE VREDNOT

Režiserka Deniz Gamze Ergüven v scenariju zelo poudarja stopnjevanje, ki pospešeno vodi do osamitve petih življenja polnih deklet. Nedvomno je nanj treba gledati kot na skrajšen in izjemen primer, ne pa kot na odsev vsakdanje realnosti v Turčiji, državi številnih nasprotij. Čeprav so tam ženske pridobile volilno pravico na državnih volitvah leta 1934, precej pred številnimi drugimi evropskimi narodi, so v politiki še vedno manjšinsko zastopane. Turčija je v razpetosti med naprednimi vrednotami laične države, ustanovljene v začetku 20. stoletja, in patriarhalno tradicijo, globoko zakoreninjeno v družbi, leta 2001 sprejela novi civilni zakonik, ki ženskam omogoča enakost na vseh področjih, vendar smo hkrati pričča porastu moči novih političnih strank, ki navdih iščejo v veri – to še zlasti velja za stranko AKP (Pravičnost in razvoj) –, te politične stranke glede vloge žensk v družbi zavzemajo precej tradicionalno stališče.

Skoraj shizofren soobstoj nasprotij (zlasti med mesti in podeželjem, med metropolo in provinco) v turški družbi je v filmu Deniz Gamze Ergüven zelo dobro orisan. Z veliko močjo in verodostojnostjo ji je uspelo na film prenesti napeto sobivanje dveh svetov z nasprotujočimi si vrednotami. In čeprav širša družina, ki jo teh pet deklet sestavlja skupaj z babico, stricem in tetami, ni nujno tipična, se skozi pripoved o njej z veliko drznosti sprašuje o položaju žensk v tradicionalnih družbah in spodbuja razmišljanje o izjemno pomembnem vprašanju, ki je eden od pogojev za vstop v Evropsko unijo. Zato prav ta pomembna razsežnost vzpostavlja splošen okvir za analizo v nadaljevanju.

DISTANCA DO RESNIČNOSTI

Čeprav je navdih za *Mustang* resničnost, ta ni opisana strogo realistično. Že naslov filma napove pravljичnost pripovedi, s podobo divjega konja, ki postane simbolični portret petih odraščajočih deklet, zlasti Lale. Pravljичno razsežnost najdemo tudi v scenariju, za katerega sta značilna igra nasprotij med dvema tipoma oseb (sestrami in stricem Erolom) ter konflikt, ki se vse bolj pogloblja, zaključí pa s simboličnim dvojnim preobratom. Poleg tega temaçni ton filma vsakič uravnotežijo humorni prebliski, ki omogočajo tudi distanco do dramatičnih dogodkov.

PET ORGANSKO POVEZANIH SESTER

Za pet deklet bi lahko rekli, da so organsko povezane in nekako delujejo kot eno samo bitje. Vse, kar se zgodi eni, vpliva tudi na čustva in vedenje ostalih.

Vendar to neločljivost spremlja tudi vse večje razločevanje mladih deklet. Lale, najmlajša, nosi prapor svobode najvišje in podpihuje upor, reakcije njenih sester pa so različne in si včasih nasprotujejo, ko so soočene z vsiljeno prihodnostjo. Sonay kljubuje babici in zavrne dogovorjeno poroko ter je edina, ki se lahko poroči z moškim, ki ga ljubi. Ob pravem času ima resničen in vzajemen ljubezenski odnos, ki ga družina sprejme pod enim samim pogojem, da se takoj krona s poroko. Medtem Selma uteleša vdanost v usodo, značilno za prešteviline ženske, ki so v patriarhalni družbi žrtve poroke, ki je ne želijo.

PONAVLJANJE

Igra nasprotij med stricem Erolom in nečakinjami tvori glavni zaplet filma, ki ga okarakterizira vrsta (z majhnimi spremembami) ponavljajočih in kumulirajočih se dogodkov.

PREOBRAZ

Postopna radikalizacija konfliktnega odnosa med stricem Erolom (ki uteleša red) in Lale (ki uteleša upor proti temu redu) krepi dramatično napetost, ki doseže vrhunec z nepričakovanim preobratom na koncu filma. Ko Erol ne more v hišo, ki jo je sam spremenil v utrdbo, in se ujame v lastno past, se za dekleta zapor paradoksalno spremeni v zatočišče in instrument njihove osvoboditve.

Preobrat omogoči svobodo besede: do tedaj mirno sodelujoča Nur strže svojo obleko. Njene kose meče skozi okno in pri tem kriči, da bo poklicala policijo in povedala vse, kar se je zgodilo. Njeno vedenje kaže, da se kljub mladosti popolnoma zaveda, da družina z dekleti ravna nezakonito, naj si bo s prisilnimi porokami, ko jih vzame iz šole oziroma z vsem nasiljem nad njimi, ne glede na njegovo naravo. V kontekstu Mustanga se s tem simboličnim preobratom okrepi politični pomen zgodbe, ki s prstom kaže na pred zakonom enakopravno družbo, v kateri je neenakopravnost v resnici globoko zakoreninjena.

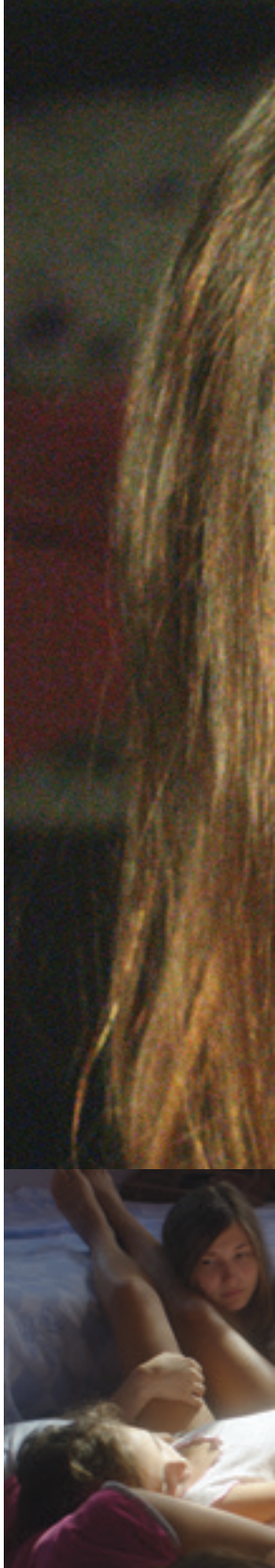
URAVNOTEŽENJE

Preobrat, ki je vrhunec filma, spremlja tudi zelo opazna sprememba tona. Do tega trenutka je za scenarij značilna naraščajoča dramatičnost, sedaj pa prevladata olajšanje in celo smeh. Že pred tem se za upodobitev zgodbe uporabijo komični elementi, čeprav so bolj razpršeni.

Za več komičnih dogodkov poskrbi zlasti skupina žensk, ki obkroža babico. Starejše ženske so razdvojene med patriarhalno tradicijo in sočustvovanjem z mladimi dekleti, kar se neprestano kaže v njihovem nasprotujočem si ravnanju. Babica od vnukinj pričakuje vzorno in „spodobno“ vedenje, kljub temu pa posreduje, da bi jih obvarovala pred Erolovo pretirano avtoritarnostjo, in bodisi prikrije njihovo neprimerno ravnanje bodisi sinu pove, kar mu gre.

Najbolj smešen prizor filma se odvija v vasi, ko sestre uidejo na nogometno tekmo. Babica jih vidi na televiziji in omedli. Teta Emine se ustraši, da jih bodo videli tudi moški, zato zgrabi kladivo, da bi uničila električno omarico, prek katere je v hišo speljana elektrika. Ko moški opazijo, da drugje v vasi okvare ni, se teta brez oklevanja odpravi do električnega stebra in začne bombardirati njegov vrh vse do hude eksplozije, zaradi katere se cel kraj znajde v temi. Velika napetost, do katere pride zaradi možnosti, da bi Erol odkril beg svojih nečakinj, zaradi teh skoraj surrealističnih prizorov, ki se odvijajo skriti pred pogledi moških, izgubi dramatičnost. Moški so tako žrtve prevare in simbolično vrženi s prestola vsemogočnosti.

Stric Erol je osmešen tudi na koncu filma, ko Nur in Lale uspe, da ga zapreta zunaj „utrdb“, ki jo je postavil sam, da bi jih zaprl. Prizor vzbuja zelo veliko napetost, saj skuša stric na vse načine priti v hišo, gledalec pa sluti njegove morilske (ali nasilne) namene. Ko pa se ujame v lastno past (kot *Politi zalivalec rož* bratov Lumière), ustvari komični učinek, ki žanje odobravanje gledalcev.

NAMIG ZA RAZMISLEK POGLED NA PROSTOR

Deniz Gamze Ergüven v filmu *Mustang* opozarja na vrzel med javnim prostorom, povezanim z modernostjo, in zasebno sfero, ki je še vedno pod vplivom tradicionalnih vrednot patriarhalne družbe. Ali lahko najdemo take vrzeli tudi v naši družbi?

Vinciane Fonck

les grignoux

REŽIJA: Deniz Gamze Ergüven
SCENARIJ: Deniz Gamze Ergüven,
Alice Winocour
IGRAJO: Güneş Nezihe Şensoy, Elit İscan,
Doğa Zeynep Doğuşlu, Tugba Sunguroglu,
İlayda Akdoğan, Nihal G. Koldas, Ayberk Pekcan
FOTOGRAFIJA: David Chizallet, Ersin Gök
GLASBA: Warren Ellis
PRODUCENT: Charles Gillibert
KOPRODUCENT: Frank Henschke
PRODUKCIJA: CG Cinéma
KOPRODUKCIJA: Vistamar Filmproduktion
LETO: 2015
TRAJANJE: 94 minut
ŽANR: drama
DRŽAVA: Francija, Nemčija, Turčija, Katar
IZVIRNI JEZIK: turški

PRIKAZ NAŠIH ZGODB PREK FILMSKIH ČUSTEV

Evropski parlament z zadovoljstvom predstavlja tri filme, ki tekmujejo za FILMSKO NAGRADO LUX:

MEDITERRANEA (SREDOZEMLJE), režija Jonas Carpignano
(Italija, Francija, ZDA, Nemčija, Katar)

MUSTANG, režija Deniz Gamze Ergüven
(Francija, Nemčija, Turčija, Katar)

UROK (UČNA URA), režija Kristina Grozeva in Petar Valčanov
(Bolgarija, Grčija)

Te večplastne zgodbe, ki so nastale zahvaljujoč se veliki vnetosti in ustvarjalnosti nadarjenih mladih evropskih filmskih režiserjev, bodo predvajane v času FILMSKIH DNEVOV LUX, ki so letos na sporedu že četrtrič.

FILMSKA NAGRADA LUX

Kultura ima ključno vlogo pri izgradnji naših družb.

Zavedajoč se tega je Evropski parlament leta 2007 začel podeljevati nagrado FILMSKA NAGRADA LUX, katere namen je povečati kroženje evropskih filmov po Evropi in povsod po Evropi spodbujati pogovore in razprave o poglobitvni družbenih vprašanjih. FILMSKA NAGRADA LUX je edinstvena pobuda. Medtem ko je večina koprodukcij prikazanih le v državi izvora in redkokdaj drugod, tudi znotraj EU, FILMSKA NAGRADA LUX omogoča podnaslovitev treh evropskih filmov v 24 uradnih jezikov EU.

Zmagovalca FILMSKE NAGRADE LUX bodo izbrali poslanci Evropskega parlamenta. Razglašen bo 25. novembra 2015.

FILMSKI DNEVI LUX

Ob nagradi FILMSKA NAGRADA LUX so nastali tudi FILMSKI DNEVI LUX. Od leta 2012 se v okviru FILMSKIH DNEVOV LUX širšemu evropskemu občinstvu predvajajo trije filmi v tekmovalnem programu za FILMSKO NAGRADO LUX. V sklopu FILMSKIH DNEVOV LUX vas vabimo, da uživate v nepozabni kulturni izkušnji, ki presega meje. Od oktobra do decembra 2015 si lahko v družbi filmskih ljubiteljev iz vse Evrope ogledate filme *Mediterranea* (Sredozemlje), *Mustang* in *Urok* (Učna ura) v enem od 24 uradnih jezikov EU. Ne pozabite prek našega spletnega mesta luxprize.eu ali Facebook strani glasovati za svoj najljubši film!

PRIZNANJE OBČINSTVA

V okviru FILMSKE NAGRADE LUX se podeli tudi priznanje občinstva. Izkoristite priložnost in glasujte za film *Mediterranea* (Sredozemlje), *Mustang* ali *Urok* (Učna ura). Tako boste na povabilo Evropskega parlamenta sodelovali v izboru za obisk mednarodnega filmskega festivala v Karlovih Varih julija 2016 in pri razglasitvi zmagovalca priznanja občinstva.

GLEJ,
RAZPRAV-
LJAJ
IN GLASUJ

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU